

er-Ri'āye li-ḥuḳūqillāh (nşr. Abdülkâdir Ahmed Atâ), Beyrut 1405/1985, s. 335-426; İbn Kuteybe, 'Uyûnü'l-aḥbâr (Tavîl), I, 381-388; İbn Hibbân, Ravzatu'l-'uḳalâ ve nüzhetü'l-fuḳalâ (nşr. M. Muhyiddin Abdülhamîd v.dğr.), Beyrut 1397/1977, s. 59-63; İbn Miskeveyh, Tehzîbü'l-aḥlâk (nşr. İbnü'l-Hatîb), Kahire 1398, s. 165-167; Mâverîdî, Edebü'd-dünyâ ve'd-dîn, Beyrut 1398/1978, s. 231-236; İbn Abdülber, Behcetü'l-mecâlis, I, 437-448; Gazzâlî, İḥyâ' (Beyrut), III, 336-377; İbn Atiyye el-Endelüsî, el-Muḥarremü'l-vecîz (nşr. Abdüsselâm Abdüşşâfi Muhammed), Beyrut 1413/1993, IV, 563; İbnü'l-Esir, en-Nihâye, Kahire 1323, IV, 5; Ferîd Vecdî, DM, VIII, 43.

MUSTAFA ÇAĞRICI

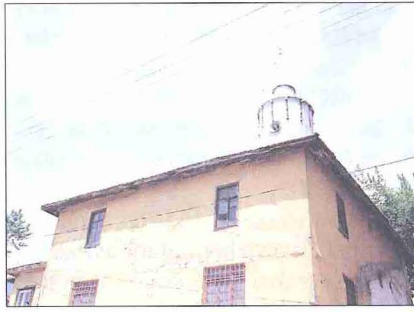
KIÇIK MESCİDİ

Ankara'da XV. yüzyıla ait cami.

Gecik / Keçik / Gicik Mescidi olarak da bilinir. Ulucanlar caddesinde yer alan mahalle mescidi karakterinde küçük bir camidir ve bu sebeple yapıldığı dönemde Orta Anadolu'da keçik / gecik şeklinde de telaffuz edilen kiçik / gicik "küçük" sıfatıyla tanınmış olmalıdır. 847 (1443-44) tarihli kitâbesinden bânisinin Hacı İsmâil b. İbrâhim adlı bir zat olduğu öğrenilmektedir. Orijinal halini büyük ölçüde kaybetmiş bulunan yapı, uzun süre Kızılay'ın deposu olarak kullanıldıktan sonra 1963 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından onarılarak ibadete açılmıştır.

Halen mevcut örtüsü sivri şekliindedir ve kiremit kaplıdır; duvarları kerpiçle örülmüş, subasmanına kadar moloz olduğu görülen alt bölüm çimento ile sıvanmıştır. Kareye yakın dikdörtgen planlı olan mescid doğu yönünde pencere içinden ulaşılan bir minareye sahiptir. 1963'teki onarımdan önce tavandaki ahşap kirişler üzerinde görülen yeşil ve kırmızı bitkisel bezemeler bugün artık mevcut değildir. Dört ahşap direk taşıyan ve halen bir tahta perdeyle kapatılmış olan kuzeydeki kadının mahfili tamamen yenilenmiş durumdadır; buraya doğudaki basit bir merdivenle çıkılmakta, ortasında ise balkon şeklinde müezzin mahalli bulunmaktadır. Yapının doğusundaki üzerinde kitâbenin de yer aldığı kapı onarım sırasında kapatılarak batı tarafından yeni bir kapı açılmıştır. Dokuz pencereden sekizi tamamen yenilenmiş, yalnız kadınlar mahfilinin batısında yer alan alçı pencere orijinal haliyle bırakılmıştır.

Mescidin tavanına kadar yükselen mihrap orijinaldir ve sadece alt kısmı onarım görmüştür. Alçıdan kalıplama tekniğiyle alçak kabartma olarak yapılan mihrabın

Kicik Mescidi – Ankara

nişi çokgendir ve bugün süslemeleri belli olmayacak derecede boyalıdır. Stalaktitli nişin iki yanında küp başlıklı sütunçeler bulunmaktadır. Mihrap iki bordürle kuşatılmış olup dıştakinde sülüs hatlı kelime-i tevhid, ikinci bordürde ise geometrik bir desen tekrarlanmaktadır; nişin köşeliklerinde de aynı desenin devam ettiği görülür. Boya yüzünden motifleri pek anlaşılmayan nişin en önemli süslemeleri beş ve on köşeli yıldızlar meydana getiren geçmelerdir. Kare kaide ve sütun başlıkları rozet motifleriyle bezlenmiştir. Mihrap alınlığında ve tacında üç şerit halinde sülüs hatla yazılmış Kur'an'dan âyetler göze çarpmaktadır. Kaba ahşaptan yapılmış sade görünümlü minber orijinal değildir. Müezzin mahalli önünde mavi zemin üzerine dörde bölünmüş bir çerçeve içinde beyaz boya ile yazılmış, caminin 1175 (1761-62) tarihinde tamir edildiğini bildiren ahşap bir kitâbe bulunmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Mübârek Galib, *Ankara II: Kitâbeler*, İstanbul 1928, s. 29; Nurettin Can Güleki, *Ankara: Tarih-Arkeoloji*, Ankara 1948, s. 123; a.mlf., *Ankara Rehberi*, İstanbul 1949, s. 82; Gönül Öney, *Ankara'da Türk Devri Yapıları*, Ankara 1971, s. 44-46; Ayverdi, *Osmanlı Mi'mârîsi II*, s. 253; İbrahim Hakkı Konyalı, *Ankara Camileri*, Ankara 1978, s. 37; Yıldız Demiriz, *Osmanlı Mi'marisinde Süsleme*, İstanbul 1979, I, 185-186.

ÖZKAN ERTUĞRUL

KIEPERT

Yaptıkları Türkiye haritalarıyla tanınan baba-oğul iki Alman coğrafya ve kartografi uzmanı.

Johann Samuel Heinrich Kiepert. 31 Temmuz 1818 tarihinde Berlin'de doğdu. Aynı şehirdeki Sâmî diller okulunu bitirdi. Daha sonra coğrafya, özellikle de kartog-

rafiyle (haritacılık) ilgilenmeye başladı, Anadolu, Aşağı Mısır ve Filistin'e bu açıdan incelemelerde bulunmak üzere birçok ilmi seyahat yaptı. 1845-1852 yılları arasında Weimar'da Coğrafya Enstitüsü müdürlüğünde bulundu. 1853'te Berlin'e döndü ve mezun olduğu okulda bir süre çalıştı; 1859 yılında burada profesörlüğe yükseldi. 21 Nisan 1899'da Berlin'de öldü.

Heinrich Kiepert'in en başta gelen harita çalışması 1843-1845 yıllarında yaptığı 1:1.000.000 ölçekli *Karte von Kleinasien*'dir. H. Kiepert bu haritayı, XIX. yüzyılın başlarında çeşitli Batılı seyyahların Anadolu topografyasına ait topladıkları malzemeyi (askerî maksatlı gizli bilgiler hariç) Anadolu'ya yaptığı seyahatlerinde elde ettiği malzeme ile birleştirerek meydana getirmiş, daha sonra da ömrünün büyük kısmını bu haritayı geliştirmeye ve bundan yararlanarak Anadolu'ya ait başka haritalar yapmaya hasretmiştir. Haritayı tamamlayıp yayımladığı 1845 yılında *Generalkarte von Kleinasien* adlı ve 1:1.500.000 ölçekli bir harita daha neşretti. 1846'da Ege denizi çevresinin ve Yunan dünyasının (eski Grek kolonilerinin) bir atlasını hazırladı; *Atlas von Hellas und den hellenischen Kolonien* adını taşıyan bu eser 1867 ve 1872'de tekrar basıldı. 1854'te Berlin'de yayımladığı *Memoire über die Konstruktion der Karte von Kleinasien* adlı kitapta, Anadolu haritalarını hazırlarken eski seyyahlara ait malzemeyle bu iş için çıktığı ilmi seyahatlerde kendi topladıklarını nasıl birleştirdiğini anlatarak bir anlamda haritacılığın metodolojisini yaptı. Eser, aynı zamanda Anadolu'ya ait o dönemin bilgilerini de içerdiğinden Türk coğrafyacıları

Yirmi dört paftadan oluşan R. Kiepert haritasının unvan paftası

